

Słowo wstępne od redaktor serii

Oddajemy do Państwa rąk czwarty z kolei tom „Studiów Interkulturowych”, który podobnie jak poprzedni tom „włoski” merytorycznie mieści się w kręgu literatury Europy Południowo-Zachodniej oraz jej recepcji w Polsce. Niniejsza monografia niezwykle szeroko i panoramicznie ujmuje podjęte zagadnienie. Sięgając do tradycji baśni w kulturze francuskiej, nawiązuje także do jej umiejscowienia w kraju recepcji, czyli w Polsce, równolegle omawiając zagadnienia dotyczące specyfiki przekładu literackiego dla dzieci. Trzeba podkreślić, że sztuka przekładu dla najmłodszych, którego domeną są skróty, adaptacje i liczne ingerencje w treść, jest dość skomplikowaną materią, a jego naukowa analiza niełatwym zadaniem. Na tym większe uznanie zasługuje zatem osiągnięcie Autorki, która w swojej analizie zastosowała złożoną metodologię, obejmującą warsztat z takich dyscyplin jak: literaturoznawstwo (zwłaszcza socjologia literatury), translatoryka i kulturoznawstwo.

Tego typu interdyscyplinarne, wieloaspektowe i wielokontekstowe podejście do tekstu literackiego jest w istocie badaniem kulturologicznym. Jeśli za klasykiem kulturologii Leslie White'em kulturę zdefiniować jako „klasę zjawisk, obejmującą obiekty [a więc także wytwory ludzi – ML], działania, idee i postawy, które zależą od użycia symboli”¹, a kulturologię jako naukę o klasach tychże zjawisk, traktującą kulturę jako całość, do której niewątpliwie literatura jako praktyka symboliczna należy, to wynika z tego pewien ważny wniosek. Zgodnie z nim badanie tekstu literackiego odbywa się „holistycznie”, a więc przy uwzględnieniu szerokiego kontekstu społeczno-kulturowego, który obejmuje zarówno okoliczności powstania tekstu, jak

¹ Robert L. Carneiro, *Leslie A. White*, w: *Totems and Teachers. Perspectives on the History of Anthropology*, red. Sydel Silvermann, New York: Columbia University Press, 1981, s. 233.

i sposób jego funkcjonowania w rzeczywistości, którą nie tylko odzwierciedla, ale także kształtuje. Nie mniej ważną rolę w kulturologicznym odczytaniu literatury odgrywają ludzie – jako twórcy i odbiorcy wytworów kultury (tekstu), a więc zarówno autor, jak i czytelnik (potencjalny lub/i faktyczny)².

Niniejsza monografia wzorcowo wpisuje się w kulturologiczny model analizy. Autorka opisuje i poddaje analizie baśnie francuskie nie tylko pod względem ich przynależności do gatunku literackiego czy pod kątem warstwy estetycznej badanych tekstów, lecz także jako zjawisko społeczno-kulturowe, obecne zarówno w tradycji francuskiej, jak i – w postaci jego recepcji na przestrzeni dziesięcioleci – w polskim systemie literackim. Uwypukla także rolę autora (tekstu oraz przekładu) oraz odbiorcy-czytelnika, traktując wszystkie te czynniki jako równie istotne dla przeprowadzonej analizy oraz wysnutych wniosków.

Jak już wspomniałam, zarówno ostatnia monografia w serii, jak i niniejsza są powiązane tematycznie. Dzieli je jedna zasadnicza kwestia: język narracji, jako że ostatni tom został napisany po włosku, a niniejszy po polsku. Wybór języka do opisu i analizy zagadnień dotyczących literatury obcej nigdy nie jest dla Autora sprawą oczywistą. Za językiem obcym przemawia argument, że autorzy często zwykle sprawniej operują jego idiolektem naukowym, przez co łatwiej jest im wyrazić w nim skomplikowane kwestie literacko-kulturowe. Z drugiej jednak strony, język polski ma tę zaletę, że pozwala mieć nadzieję na dotarcie do grona odbiorców polskojęzycznych.

Wypada się zatem cieszyć, że wybór Autorki tomu padł na mowę ojczyzną, co jest tym bardziej cenne, że podjęte zagadnienie jest rozpatrywane nie tylko w kontekście francuskim i polskim, lecz także na tle literatury europejskiej w ogóle. Znajdziemy więc w monografii również liczne nawiązania m.in. do literatury włoskiej, tradycji ludowych oraz literatury średniowiecznej. Warto w tym miejscu podkreślić, że francuska literatura średniowieczna: epika dworska, zwłaszcza zaś romans rycerski, były inspiracją nie tylko dla literatury włoskiej, o czym wielokrotnie mowa w książce, ale także niemieckiej. Do licznych przykładów należy np. epos *Parzival* Wolframa von Eschenbacha, z początku XIII wieku, inspirowany niedokończoną powieścią Chrétiena de Troyes – można by wskazać też wiele innych. Ciekawe byłoby więc w tym kontekście porównanie francuskiej baśni literackiej

² Por. Edward Kasperski, *Czym jest kulturologia*, „Załącznik Kulturoznawczy” 2015, nr 2, s. 17, oraz Andrzej Mencwel, *Wstęp*, w: *Kulturologia polska XX wieku*, red. Grzegorz Godlewski [et al.], Warszawa: WUW, 2013, s. 7–24.

z niemiecką – mowa tutaj oczywiście o twórczości braci Grimm. I choć Autorka wyraźnie dystansuje się wobec podkreślania związków baśni literackiej z magiczną bajką ludową, to nie sposób przecież tym inspiracjom zaprzeczyć, nie tylko na gruncie niemieckim, ale także w innych literaturach narodowych. Trzeba też pamiętać, że francuski język, literatura, sztuka, filozofia etc. pozostawały dla królewskich i książęcych dworów europejskich nie tylko inspiracją, ale przede wszystkim wzorem do naśladowania, co najmniej do czasów oświecenia. Także z tego powodu podejmowana tematyka jest tak istotna: pokazując wzorce obowiązujące w literaturze francuskiej, poszerza zarazem wiedzę odbiorcy o literaturze europejskiej w ogóle i skłania do refleksji na temat własnej literatury narodowej.

Wyrażam ogromną satysfakcję, że udało się sfinalizować wydanie niniejszej monografii, którą uważam za cenny wkład w literaturoznawczą refleksję naukową. Mam przy tym nadzieję na publikację kolejnych tomów i zapraszam serdecznie wszystkich zainteresowanych Autorów do współpracy!

Prof. Magdalena Latkowska
Przewodnicząca Komitetu Naukowego
Serii „Studia Interkulturowe”